



Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. XIII. Peccat ex genere suo mortaliter qui obligatus celebrare per seipsum, celebrat sine justa causa per alium; communiter tamen non tenetru ad restitutionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

recipiant, nisi qui eo Ordine Sacro aut sit initiatus, quem illa dignitas, prabenda aut portio requirit, aut in tali etate, ut infra tempus à iure, & ab hac Sancta Synodo statutum initiari valeat.

puta infra annum.

Tridem.

Alex. III.

Quæris quod sit illud tempus? Tridentinum sess. 7. de Reform. cap. 12. sic inquit: Facultates de non promovendo, præterquam in casibus à iure expressis, concessæ, ad annum tantum suffragentur. Juxta illud Alexandri III. c. 5. de Etate & qualitate &c. Præterea licet ad regimen Parochialis Ecclesie non debeat aliquis nisi Subdiaconus sit ad minus, admitti; dispensative tamen in minoribus Ordinibus constituti consueverunt assumi. Dum tamen tales sint, quod infra breve tempus, (id est, infra annum, secundum Glossam) possint in Presbyteros ordinari.

Gregor. X.

Unde Gregorius X. in Generali Concilio Lugdunensi (& refertur cap. Licet 14. de Electione in 6.) Is, inquit, qui ad huiusmodi regimen assumatur, ut gregis sibi crediti diligentius curam gerere possit, in Parochiali Ecclesia, cuius Rector extiterit, residere personaliter teneatur: Et infra annum à sibi commissi regimini tempore numerandum, se faciat ad Sacerdotium promoveri.

218.

Quid si fuerit principaliter etiam persona sacerdotalis?

Ex his sequitur probabilitas Conclusionis, etiam in casu, quo principaliter electa fuit persona sacerdotalis. Ratio est; quia interim potest supplere per alium, & ex alia parte, qui intrà tam modicum tempus fieri Sacerdos potest, habetur in iure Sacerdos, id est, persona idonea, cui conferatur Beneficium Parochiale, tametsi, ut loquitur Tridentinum sess. 23. de Reform. cap. 1. Precepto divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his Sacrificium offerre, Verbis, Divinæ predicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium operum exemplo pascere &c. Si ergo non Sacerdos, intrà annum tamen initiandus, capax est Beneficii parochialis, quidni etiam huiusmodi Capellania? Unde sic docet Tamburinus supra §. 2. n. 7.

Tridem.

Tamburinus.

Sed hæc satis de prima questione. Ad secundam Respondeo: Quod si quis in peccato quis celebrat, dat quod exigitur, quia exigitur secundum suam dispositionem, quam habet; quando ex bono fine & magna gratia celebrat, dat item, quod exigitur secundum suam dispositionem, quam pariter habet. Nam propterea rationabiliter fideles solliciti querunt Sacerdotem bonum, quia se magis tunc lucrari propter dictum fructum ex opere operantis meritò putant. Hucusque Tamburinus.

Rectè, si per fructum ex opere operantis intelligat fructum imperationis, qui, ut diximus sectione 4. conclus. 4. proportionatur sanctitati & devotioni ipsius Ministri; secus si meritum condignum aut congruum; hoc enim nullo jure debetur Fundatori, aut aliis, qui oblatò stipendio Missas exigunt.

Confirmat exemplo. Emit quis à Domino fructum v. g. duorum annorum prædicti totus fructus ementi debetur, five multus, quando ex bona dispositione terra, seu opportunitis pluvii annus est forax, five exiguus, quando est sterilis. Ita proportionatè quando fideles exposcunt Missam à Sacerdote, totum ejus fructum exposcunt, five multum, five ex aliquo accidenti aliquantum deficientem, juxta dispositionem scilicet, in qua invenitur Sacerdos dum celebrat.

CONCLUSIO XIII.

Peccat ex genere suo mortaliter qui obligatus celebrare per seipsum, celebrat sine justa causa per alium; communiter tamen non tenetur ad restitutionem.

219.

Obligatus celebrare per se, peccat est si id faciat per alium.

Quidni peccaret ex genere suo mortaliter, qui contra justitiam recedit ab inito pacto cum Testatore, aut quocumque alio, qui Missas exposculet oblatò stipendio? Interim parvitas materiæ hic excusat à mortali, veluti in aliis debitis ex justitia. Vide antè dicta de loco, die, ac hora debitis.

Et sanè de merito videtur intelligenda prima sententia; supponit enim Sacrificium ex malo sine oblatum non habere fructum ex opere operantis, quod fallum est, si intelligatur de fructu impetrationis, quem aliqui vocant ex opere operantis, alii quasi ex opere operato. Vide dicta sect. 4. conclus. 4.

Interim cum Sacerdos sanctus & devotus, qui eligitur ad celebrandam Missam, non se obliget ad illam sanctitatem & devotionem, neque propterea majus stipendium solet exigere vel accipere; liquet profectò nullam incurere obligationem restituendi, saltem communiter, tamen si ipsemet minus sancte & devotè celebret, aut per alium minus sanctum & devotum curet celebrari.

Dico, saltem communiter; quia si ordinarium stipendium propterea augetur, Sacerdote se obligante ad extraordinariam illam devotionem, consequenter ad hæcenus dicta, si per se, vel per alium celebraret minus devotè, teneretur ad restitutionem excessus illius stipendii; quia nullum habet justum titulum illum excessum retinendi.

Procul dubio autem tenetur Capellanus ad restitutionem stipendii, si alium deleget, & hic non celebret, sive justè, sive injustè, tenetur, inquam, ad restitutionem; nisi per se vel per alium suppleat defectum; quò enim jure illud retineret? Nonne si ego emerem v. g. picturam à te faciendam, & tu traderes illam, dato pretio, efformandam alteri tertio; si hic ex quocumque casu, etiam subitaneà morte correptus, exequi injunctum opus non posset, putas quia tu liber fores ab obligatione mihi providendi de pictura? Scio quia non putas. Ergo proportionaliter in nostro casu, Capellano perit, seu deficit ille suffectus, non Fundatori, qui cum Capellano contraxit, non cum illo tertio.

Si autem à me quæritur, an Capellanus ægotans, carcere detentus, aut simili impedimento ex parte sui laborans, debeat interim dare stipendium alteri, ne Testator vel Fundator fraudetur Missis præscriptis?

Respondeo cum distinctione, si per se ipsum tenetur celebrare, & impedimentum breve est, v. g. octo vel decem dierum, secundum Mollessum & alios, quos citat Diana part. 2. tract. de Celeb. Miss. resol. 27. aut quindecim, juxta Bonacinam de Eucharistia disp. 4. q. ult. p. 8. n. 17. vel certè unius mensis aut duorum, ut placet Petro Navarro de restitutione lib. 2. cap. 2. n. 210. quem sequitur Lugo disp. 21. n. 49. tunc dico nihil esse supplendum vel restituendum, nisi Fundator expressè vel tacitè significasset animum & mentem suam, quod non desit Missa in tali loco, vel Capella.

Alioquin non præsumitur Fundatorem voluisse tam rigide in brevi impedimento cum

suo Capellano agere, quem voluit per seipsum celebrare. At verò in longo impedimento præsumitur voluisse restitutionem; similiter quando libertatem dedit celebrandi quotidie per alium, per hoc enim fati indicavit mentem suam fuisse, ut numquam desset.

Hinc si obligatio incumbat Monasterio, non sufficit ad excusandum Monasterium seu Ecclesiam, impedimentum unius Sacerdotis, sed debet esse totius Monasterii, quod certè rarissimum est. Si ergo sani sufficiunt ad onera Missarum, illorum erit satisfacere; utpote, qui sunt pars Monasterii, cui immediatè obligatio incumbit.

Quòd si nec sani omnibus Missis legendis, fortè pro diversis personis, sufficiant, legant quot possunt. Et cum non sit major ratio de una persona, quàm de alia, omnes aliquà Missa careant, aliquam habeant, juxta majus vel minus legatum à singulis Ecclesiæ relictum, pinguiori plures Missas, minus pingui pauciores tribuendo.

Ratio est, quia ita æquitas exposcere videtur: non enim video, cur in hoc casu locum habere possit illa Regula; Qui prior est tempore, potior est iure, cum prioritas non videatur hic tanti esse momenti, ut vincat cætera legata posteriora, fortè pinguiora. Ita Tamburinus supra cap. 5. §. 1. n. 6.

Profectò ut probabilissimum multi & gravissimi Doctores docent, inter debita personalia paria, & ejusdem generis, prius debitum non esse præferendum ei, quod tempore posterius est: argumento leg. Si hominem 7. ff. Depositi §. ultimo. Item quæritur, utrum ordo spectetur eorum, qui deposuerunt, an verò simul omnium depositariorum ratio habeatur, & constat, simul admittendos, hoc enim rescripto principali significatur.

Et Leg. Pro debito 6. Cod. de bonis auct. jud. possid. ibi: Quod si specialiter vel generaliter nemini probentur obligata (res debitoris) ac sine successore communi debitor, vel eius hæres decessit, non domini rerum vindicatione, sed possessione bonorum, itemq; venditione, aequali portione, pro rata debiti quantitate omnibus creditoribus consuli potest.

His tamen & aliis similibus legibus non obstantibus contrariam sententiam tenent quàm plures, & gravissimi Doctores, quos citat & sequitur Lugo de Justitia & Jure disp. 20. n. 146. & tradita videtur Eminentissimo pro regula certa à Bonifacio VIII. in Reg. 54. de de Reg. juris in 6. ubi generaliter dicitur: Qui prior est tempore, potior est iure. Potuit autem Pontifex errorum, si quis erat circa hoc in legibus civilibus, corrigere, & juxta regulam juris naturalis declarare quid fieri deberet. Unde Glossa ibi Regulam illam intellexit de prælatione etiam servanda inter creditores, quando res debitoris venduntur, ut illis satisfiat.

226. Monasterium non excusatur ob impedimentum unius Sacerdotis.

Tamburinus

226. Inter debita personalia paria, prius non esse posterius esse posterius præferendum ex variis iustibus colligitur. L. 7. ff. Depositi.

L. 6. Cod. de bonis auct.

227. Contrariam sententiam multi docent. Lugo

Reg. 54. de Reg. juris in 6.

223. Sacerdos sanctus illius minus sancte celebrat, non incurrit obligationem restituendi.

nisi propter ea majus stipendium accepisset.

Testator Capellanus tenetur restituere, si alium deleget, & hic non celebret.

224. An Capellanus ægotans, carcere detentus, aut simili impedimento ex parte sui laborans, debeat interim dare stipendium alteri, ne Testator vel Fundator fraudetur Missis.

Missam. Diana.

Bonacina.

Petro Navarro.

Lugo.

Ratio à pri-
ori.

Rationem à priori assignat hic Auctor: quia quando quis se priori creditori obligat ad solutionem debiti, eo ipso implicite se obligat ad facienda necessaria ad illum finem, & ad non ponenda impedimenta huic solutioni: ergo tenetur ad se non obligandum aliis creditoribus, nisi salvo jure prioris: hoc enim modo tollit impedimenta, quæ moraliter possunt suboriri, ne priori satisfiat; alioquin semper exponit illum periculo amittendi, vel in totum, vel in partem suum debitum.

228.
Quid dicen-
dum in casu
proposito
juxta hanc
sententiam.

Juxta hanc igitur sententiam, quæ indubie probabilis est, non video, cur in nostro casu locum habere non possit præfata Regula, estò intelligenda sit cæteris paribus; nam quod allegat Tamburinus, nimirum posteriora legata fortè pinguiora fuisse, impertinens videtur, dummodo priora legata fuerint verè sufficientia. Numquid enim secundus emptor, qui dedit pretium summum, præferri debet primo emptori, qui obtulit pretium justum infimum? Certè neque lege civili, neque naturali talis prælatio ostenditur ei concessa, sed omnino res empta debetur primo emptori.

Quo ergo jure pinguiori legato plures Missæ, minùs autem pingui pauciores tribuentur, si minùs pingue sit priùs tempore, & proportionatum omnibus Missis, quibus adhuc Monasterium est solvendo? Non jure positivo, ubi enim illud invenitur? Non etiam naturali, ut liquidò demonstrat ratio à priori superiùs ex Lugone adducta.

229.
An prius
petenti Missam
debeat sa-
tisfieri?

Sed numquid etiam hæc ratio probat, quòd qui prior petiit Missam, cæteris debeat præferri, quando omnibus potest satisfieri? Respondeo, si omnibus possit satisfieri intrà tempus debitum, quamvis æquius sit, ut, juxta Regulam præallegatam, qui prior tempore petiit, cæteris præferatur; equidem non est stricta obligatio: immo propter aliquam circumstantiam, v. g. quia majus obtulit stipendium, vel quia magis indiget auxilio Missæ propter præsentem necessitatem, fieri posset, ut vel gratitudo, vel charitas contrarium persuaderet; quia, ut supponitur, qui prior petiit, adhuc illud accipiet, quod sibi ex justitia debetur.

Si igitur Petrus eleëmofynam manualet dederit pro decem Missis; similiter Paulus, nec alterutri anterioritatem promisisti (aliàs stabis promisso) pro quibus volueris, priùs satisfacies. Aliqui censent æquum, ut alternatim ejusmodi oneri satisfiat, ita scilicet ut unà die celebretur pro uno, alterà die pro altero, & sic vicissim ad finem usque, quod certè est probabile, & satis rationabile, quamvis non sit stricta obligatio.

Rogas, an ritè faceret talis Sacerdos, si celebraret viginti Missas in communi simul pro Petro & Paulo? Respondeo, me non videre ullam rationem id improbandi. Sanè quantum ad voluntatem petentium, estò illa com-

muniter excludat separationem fructus; equidem si petentes interrogarentur, existimo quòd præponerent illam separationem dilationi, idque prudenter; quia fieri posset, ut dimidiatus fructus sufficeret ad relevandam necessitatem, pro qua Sacrificium Missæ expostulant, v. g. ad liberandam animam è Purgatorio, ad impetrandam sanitatem &c.

Sed revertamur ad impedimenta excusantia Capellanum à celebratione. Notat Tamburinus supra, grave Capellani negotium, esse legitimum impedimentum, secus aliqua tantum incommoditas. Ratio, quia negotium grave reducitur ad necessitatem; incommoditas verò, dum remanet in terminis incommoditatis, ad negligentiam, ad quam evincendam jam habet stipendium. Hæc ille.

Quod autem sit grave negotium, non dicit, nec ego dicam, quia pendet à prudenti judicio consideratis omnibus circumstantiis, quæ nimis variæ sunt, ut hæc res unà aliqua regulà possit determinari.

Advertit præterea hic Auctor, Superiorem, quando videt suorum Sacerdotum legitima impedimenta, debere esse sollicitum ad alios advocandos in subsidium; æquitas enim postulat, ut si id possit, non negligat.

Ratio ulterior est; quia Superior censetur se obligasse, non solum in persona propria, aut suorum subditorum, sed etiam aliorum quorumcumque, per quos posset commodè satisfacere; adeoque non tantum æquitas, id est, congruitas, sed justitia postulat, ut id non negligat: sicuti Capellanus, qui per aliam potest satisfacere, non tantum ex congruitate, sed ex vera justitia obligatur alium advocare, quando commodè potest.

Et hæc quidem de impedimentis ex parte Sacerdotis; de impedimento autem ex parte loci: Si Ecclesia v. g. est violata, interdicta, destructa, si non inveniuntur claves &c. similiter de impedimento ex parte temporis aliorumque circumstantiarum, v. g. si non inveniatur calix, vestes sacerdotales &c. satis patet ex dictis, ad quid Sacerdos tunc obligetur.

Maximè advertendum est, an Fundator solam præsentiam intenderit, an etiam applicationem: nam applicatio in omni loco & tempore valet, & ideo semper debetur, vel in loco, & tempore specificato, aut certè in alio loco, quando exinde nullum additur novum & majus onus. At verò præsentia sola, cum sæpè fiat propter illa impedimenta physice vel moraliter impossibilia, constat ad nihil tunc ratione illius Sacerdotem obligari, nisi ipse culpabiliter talia impedimenta apposuerit, aut neglexerit removere, quando commodè poterat. Enimverò